

Н.М. Бріт
к. пед. н., доцент,
директор Інституту іноземної філології
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

ІРЛАНДСЬКИЙ ДІАЛЕКТ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

У статті автор розглядає ірландський діалект англійської мови як фактор розвитку англійської картини світу.

In this article the author describes the Irish dialect of the English language as the factor of development of the English-speaking world.

Одним з актуальних питань сучасного мовознавства є формування та розвиток мовної картини світу.

Проблема варіативності мов, визначення їх лінгвістичного статусу, диференціації діалектів та варіантів як факторів становлення і розвитку мовної картини світу стають особливо значущими.

З давніх-давен люди ставили перед собою питання щодо розуміння мови як форми людської свідомості. Ще стародавні вчені Індії, Китаю, Греції, Риму намагалися відповісти на це питання. Але найгостріше ця проблема постала в наші часи, коли виникла необхідність розмежовувати поняття «мова», «діалект», «варіант мови». Звернемо увагу на розмежування перших двох понять. Слід згадати, що у своєму «Курсі загальної лінгвістики» Ф. де Соссюр вагався з відповіддю, у чому полягає різниця між мовою і діалектом. Іноді діалект називають мовою, бо він має свою літературу. Особливу роль відіграє взаєморозуміння, тому що традиційно вважалося: якщо люди не розуміють одне одного, то вони розмовляють різними мовами. Ф. де Соссюр вважав, що «мови, які розвинулись на протяжній території серед осілого населення, виявляють ті самі явища, що і діалекти, лише в більшому масштабі» [4, 255].

У наш час переважна більшість вчених розглядає мову як велику кількість діалектів, відмінності між якими можуть значною мірою варіюватися. Зважаючи на це, багато мовознавців не тільки розмежовують діалект і мову, а й навіть протиставляють їх. Слід зазначити, що проблеми мови і мовлення залишаються актуальними як для вітчизняних (Березин, Бережняк, Чередниченко, Гак, сем енець), так і для зарубіжних дослідників (Соссюр, Кверк, Макдевід, Траджил, Крістал).

Деякі діалектологи ставили питання про те, чи існують діалекти як реальна мовна одиниця, чи діалект є «вигадкою» нашого розуму. Саме такі проблеми постали перед мовознавцями початку ХХ століття, коли відбувалося становлення діалектології як науки.

Для того, щоб дати пояснення терміну «діалект», лінгвісти встановлюють

розбіжності між поняттями «мова» та «діалект». Наприклад, Л.І. Бараннікова так пояснює ці два поняття: мова є певною системою комунікативних засобів, яка використовується у певному етнічному колективі для всіх типів і форм комунікацій і яка може мати внутрішні розбіжності територіального та функціонального характеру; діалект є одним з територіальних варіантів загальномовної системи комунікативних засобів, які використовуються певною кількістю етнічного колективу і характеризуються певним функціональним обмеженням. У своїх наукових дослідженнях Л.І. Бараннікова виділяє три ознаки розмежування мови і діалекту. По-перше, це соціальна ознака. Звичайно весь етнічний колектив (плем'я, народ, нація) використовує мову і тільки частина – діалект. По-друге, – функціональна ознака, яка полягає у тому, що мова має чисельні і різноманітні функції, а діалект – обмежені. По-третє, – лінгвістична, структурна ознака, яка свідчить про незалежність мовної системи і залежність від неї системи діалектів [2, 61-62].

Більшість лінгвістів визначають діалект як різновид національної мови, який обмежений сферою розмовного мовлення і не має своєї літературної норми. Діалект розуміється як одиниця, яка протиставляється літературній мові. Це протиставлення спостерігається протягом усього періоду розвитку, становлення національної мови. На думку В. Гака діалект може характеризуватися з п'яти позицій: у просторовому, часовому, функціональному, соціальному і мовному аспектах. У просторі діалект обмежений певними рамками, оскільки, як правило, його кордони збігаються з кордонами історичних територій (герцогств, графств і т.д.). У часовому відношенні діалекти виникають раніше, ніж літературна мова, і практично поступово зникають з розвитком національної, зокрема в процесі становлення літературної мови. На нашу думку, це визначення В. Гака не дуже точне, бо, як відомо, у сучасній Ірландії, Шотландії, Франції продовжують своє існування і розвиток діалекти, які виникли досить давно, такі ж діалекти існують і в інших мовах. У функціональному аспекті діалект не регламентується такими суттєвими функціями, як літературна мова, тому що він не має своєї норми і вживається народними масами у сфері побутового мовлення. У соціальному аспекті діалект також обмежений, бо, як прийнято вважати, його вживають селяни чи люди соціально «принижені» [2, 115]. З мовного погляду, діалект стилістично не зумовлений, його лексика, як правило, відображає лише побутові речі. Ця думка, на наш погляд, сумнівна, оскільки в діалектній лексиці існує чимало стилістично маркованих слів.

Діалект є початком будь-якої мови, вихідна основа мови. Якщо уявити систему існування форм мови у вигляді піраміди, то діалекти будуть розташовані в її основі, у середині – наріччя, арго та професійні жаргони. На вершині піраміди – літературна мова.

Таким чином, діалект є особливою формою існування мови, яка має свої лінгвістичні й соціоісторичні функції. Сфера його вживання територіально обмежена. Він малофункціональний (на відміну від літературної мови), стилістично, як правило, недиференційований, і функціонує, головним чином, в усній формі. Хоча письмовий вияв діалекту не обов'язковий, він може мати,

крім усної, і письмову форми.

Необхідно відзначити, що діалект є не тільки-об'єктом вивчення місцевих мовних особливостей, єдності та їх взаємозв'язку і взаємозалежності з загальнонародною мовою, але і різновидом мови, який використовується як засіб спілкування людей, пов'язаних територіальною, соціальною, професійною спільністю. З цього погляду розрізняють діалекти соціальні і територіальні (місцеві).

У кожному суспільстві є певні професійні, соціальні та інші групи, живе мовлення яких, у свою чергу, також має свої особливості. Відмінності у живому мовленні певних груп у суспільстві від загальнонародної мови називають соціальними діалектами, або соціолектами. Найбільш суттєвими факторами, що зумовили появу соціальних діалектів, є соціальна неоднорідність суспільства, яке розпадається на різні виробничі, професійні, вікові та інші групи.

Соціальні діалекти не можуть становити певної мовної системи так, як це роблять місцеві діалекти, тому що їх носії використовують і їх мовну систему, і загальнонародну мову. Вони(носії) відрізняються використанням певної кількості слів, що вживаються лише в межах цих груп. Носії соціальних діалектів охоплюють вузьке коло людей. Для соціальних діалектів характерна тільки усна форма їх функціонування. У науковій літературі як еквіваленти на позначення особливостей у засобах спілкування окремих груп у суспільстві використовуються терміни: арго, жаргон, соціальні діалекти. Були неодноразові спроби упорядкувати ці поняття, зокрема О. Семенець поділяв соціальні діалекти на дві великі групи – професійні говори та жаргони [2, 79].

Професійні говори формуються поступово із розвитком і становленням даної професії. Професійний словник певної соціальної групи охоплює звичайно назви знарядь виробництва, трудових процесів, матеріалів, специфічні професійні вислови і ін. Жаргони включають мовні особливості, насамперед у лексиці, які виникли внаслідок того, що окремі суспільні групи намагаються відокремитися, відмежуватися у мовному відношенні. За своїм характером жаргони бувають трьох типів: таємні, групові та класові. На думку А.О. Білецького, концепція О. Семенця має ряд недоліків. Одним з них вона вважає те, що вводить О. Семенець як абсолютні синоніми поняття «соціальний діалект» і «соціальний говір», але загальноновизнано (і ми дотримуємося визначення А.О. Білецького), що говір є різновидом діалекту, тому не можна ототожнювати ці два поняття [1, 7]. Таємні говори (їх ще називають арго) є так званою «мовою злочинних елементів», точніше професійним жаргоном декласованих (убогих, жебраків, злодіїв) також сюди відносять групу говорів, які відомі під назвою сленг, творяться стихійно у людей, що вимушені з різних причин жити спільно. Такі говори є своєрідною розвагою, засобом зробити свою мову незрозумілою для оточуючих, як в арго. Особливими є соціальні діалекти – класові жаргони (різновид мовлення, який вживають люди певного кола суспільства). Вони дуже розвинені, як стверджує Є. Береговська, в країнах зі старою аристократією та буржуазією, а саме у Франції, Росії, Німеччині та ін. Таким чином, соціальні діалекти є історичним явищем, яке виникає внаслідок того, що суспільство поділяється на різні соціальні групи, які намагаються

мовленнєво відокремлюватися від інших.

Місцеві діалекти виникають та розвиваються за певних історичних умов. Вони мають свою граматичну будову та свої лексичні особливості, які й використовують народні маси певної місцевості. Тому, безумовно, місцеві діалекти впливають на формування єдиної національної мови і можуть бути основою становлення національної літературної мови. Таким чином, місцеві діалекти слід розглядати і вивчати у рамках національної мови, бо проблеми діалектології органічно пов'язані з проблемою формування національних мов.

Розмежовуючи поняття «мова» і «варіант мови» варто зазначити, що значний внесок в розвиток теорії варіювання внесли У. Вольфрам, Р. Макдевід, П. Траджил, Г.В. Степанов, Н.Н. Семенюк, Д. Брозович,

А.Д. Швейцер, А.І. Чередниченко, та інші. При цьому в ряді робіт іноземних лінгвістів теоретичні положення регіонального варіювання розробляються незалежно від видів варіативності: літературні варіанти мови, наддіалектні ареали всередині варіантів, які охоплюють декілька діалектних областей, наприклад, ареал Півдня Англії, діалектні області або їх частини. Так Д. Кристал називає регіональні варіанти мови «діалектами», а «діалектологією» – їх вивчення [7, 298-299]. Р. Квірк визначає діалект як «варіативність всередині певної мови», з одного боку, а з іншого як «систему мови, властиву певному регіону чи соціальній групі» [10, 34]. У Вольфрам вважає, що до діалектів відносяться як соціально престижні форми мови, так і місцеві, не літературні форми: будь який вид варіативності, спільний для групи мовців. Як бачимо, поняття діалект та варіант нерідко ототожнюються, а їх відмінні характеристики залишаються нез'ясованими. Варто зазначити, що між відношеннями «літературна мова – варіант» та «літературна мова – діалект» є багато спільного, наприклад, наявність регіонально (територіально) маркованих різноманітних елементів всіх мовних рівнів.

Спочатку поняття варіанту мови розроблялось як вид діалекту (роботи В.М. Жирмунського, Ю.С. Степанова). Але в пізніших працях лінгвісти відмічають принципові відмінності. Г.В. Степанов, наприклад, під визначенням «варіант мови» розуміє «такі особливості, які не виявляють різких структурних відмінностей від літературної мови, але разом з тим, отримують помітну автономію, яка підтримується у межах певної національної спільності» [5, 107]. Більшість вчених поділяють точку зору Ч. Фергюсона, який вважає, що варіант – це різновид літературної мови, який поряд із нею виконує певну роль і використовується мовцями за різних обставин. П. Траджила, продовжуючи цю думку, визначає варіант, як відношення мовної форми та соціальної функції [8, 84].

О.Е. Семенець підкреслює важливість уточнення характеру окремих видів лінгвістичного варіювання, їх специфіки в різних мовленнєвих ситуаціях та історичних умовах, зазначав, що територіально марковані елементи як на рівні окремих варіантів мови, так і на рівні діалектного поділу утворюють системи (підсистеми), «рівень специфічності і автономності яких сильно варіюється в залежності від конкретної ситуації» [2, 37].

На думку А.І. Чередниченко, розвиток ряду варіантів європейських мов

на території колишніх колоній є протирічливим процесом відходу від початкової форми до нових форм існування мов, які обслуговують самостійні соціальні групи людей у межах різних держав [6, 220].

В.М. Бережняк зазначає, що варіанти виникають в усіх національних, негетерогенних стандартних (літературних) мовах. Цим варіантам (сформованим одиницям, за висловом В.М. Бережняка), притаманні комплексні мовні особливості і функції. Природа гомогенної мови відрізняється від природи мови, котра обслуговує дві різні нації, і в цьому випадку варто говорити про особливу мовну ситуацію [1, 81]. Тут варто внести чіткість в дане положення : варто говорити не про різні нації, культури, суспільства, які користуються однією мовою, а про поліваріантне функціонування мови, її диференціацію.

Наявність лише двох літературних варіантів не характерна для європейських мов, які функціонують у їх чисельних різновидах. В Латинській Америці існує 19 національних варіантів іспанської мови, в Африці в більш ніж 20 країнах французька мова визнана національною.

А.Д. Швейцар визначає варіант літературної мови як регіональний різновид єдиної літературної мови, а діалект – «територіально замкнений різновид мови, обмежений сферою народно-розмовного мовлення та такий, який протистоїть нормованій літературній мові», зазначаючи при цьому, що і варіант літературної мови, і діалект «є особливими системами, що входять в складну систему національної мови».

Термін «національний варіант» теж потребує уточнення. Справді, в багатьох випадках поняття «варіант мови» нерозривно пов'язаний з певною нацією. Разом з тим, варто зазначити, що це відбувається не завжди. Визначення «національний варіант» більш характерне для тих регіонів, де англійська мова має статус першої, рідної мови, а міжнародна стандартизована форма англійської мови на території декількох держав має зовсім інший статус. Р. МакДевід, наприклад, виділяє південно-азійський, західно- та східно-африканські варіанти англійської мови [9, 132]. На основі іспанської мови в країнах Латинської Америки також відмічені регіональні форми, не обмежені національними рамками. На думку Ю.С. Степанова [5, 171], тут поряд із системними національними особливостями, присутні міжнародні, властиві або всьому ареалу в цілому (Центральна Америка, Південна Америка), або одночасно декільком країнам, наприклад, Колумбія і Венесуела, Куба та Мексика і т.д., ці особливості нерідко помітні на всіх мовних рівнях.

В Північній Америці спостерігається схожа ситуація. Англійська мова Канади знаходиться під впливом американського варіанту англійської мови, при цьому його власні розпізнавальні елементи слабо виражені, статус канадського варіанту англійської мови на сьогодні є спірним. На думку Д. Кристала, англійська мова Канади має багато спільних характеристик з американським та британським варіантами англійської мови [7, 87], а А.Д. Швейцар відносить Канаду до «перехідного ареалу», зони, де немає чіткої диференціації, мало своїх власних розпізнавальних рис, де змішуються різні особливості варіантів, британського та американського з помітною перевагою

останнього. Напевно, варто розглядати північно-американський варіант англійської мови в цілому.

Термін « британський варіант » теж відносно двозначний: мова може йти про різновид мови, властивий для Англії та Уельсу, хоча в ряді праць англійська мова Уельсу виділяється окремо. Статус англійської мови Шотландії та Ірландії також є спірним питанням. Отже, терміни « регіональний різновид », « регіональний варіант » не завжди обмежені рамками однієї нації, держави і не тотожні терміну « національний варіант ».

Головною умовою для виділення варіантів літературної мови, за визначенням Д. Брозовича, є наявність комплексних особливостей на всіх рівнях, і це не підлягає сумнівам. Проте, варто зазначити різницю в кількості регіональних мовних особливостей різних рівнів мови, в тому числі розбіжностей. Лексико-семантичні та фразеологічні особливості – найбільш значимі в кількісному плані в регіональній диференціації, і це можна пояснити, враховуючи можливість проникнення цих пластів будь-якої мови, динаміку їх змін. Самі по собі вказані відмінності, якими значущими вони б не були, ще не свідчать про « порушення норми », за словами А.І. Чередниченко, про формування нової « норми » [6, 48]. Такі відмінності можуть бути досить помітними в різних ареалах одного варіанту, наприклад, ареальні відмінності британського варіанту англійської мови на територіях Півдня, Півночі Великобританії. Фонетичні відмінності, в ряді випадків досить помітні, також не є визначаючими.

Важливі граматичні, морфологічні та синтаксичні, регіонально марковані особливості в сукупності з особливостями інших рівнів є необхідною умовою для виділення регіонального варіанту. При цьому, число граматичних відмінних елементів порівняно з лексико-семантичними та фразеологічними особливостями, зовсім невелике. До того ж, за твердженням А.Д. Швейцара вони, знаходяться на « околицях » регіональних мікросистем. Варіативність граматичних елементів будь-якої мови регулюється його літературною нормою, а граматичні відмінності в межах однієї мови – найчастіше є результатом часу, що не стоїть на місці.

Друга ключова проблема стосується відношення норм мови метрополії та філіальних варіантів. Найважливішими характеристиками літературної мови, на думку, Е. Сепіра є його наддіалектність, селективність, відшліфованість та поліфункціональність, а також наявність літературної норми [3, 135]. Дану проблему можна сформулювати наступним чином: говорячи про регіональну диференціацію мови варто говорити про одну літературну норму, або про норми кожної з мікросистем. А.І. Чередниченко погоджується з цією думкою, зазначаючи, що « послідовне накопичення якісних змін у місцевому « вигляді » мови призводить до якісно нового стану, коли колишня норма втрачає значення еталону, і на її основі формується варіантна норма. Остання сприяє розвитку територіального варіанту літературної мови » [6, 96]. В такому випадку при порівнянні регіональних мікросистем всередині макросистеми мови диференційні особливості філіальних варіантів виходять за рамки варіативності, яка допустима нормою варіанта метрополії, і при зіставленні цих

регіональних систем ці розбіжності можуть бути більш значними, чим при зіставленні діалектних особливостей відносно літературної мови, так як остання нерідко обмежує носія діалекту, і найчастіше ці обмеження соціального характеру.

Розмежувавши поняття «діалект» та «варіант мови» переходимо безпосередньо до проблеми, без розгляду котрої неможливо досягти мети нашого дослідження. А саме диференціації територіальних діалектів Британської англійської мови.

Мова Великобританії дуже строката та багатогранна. Основа сучасної англійської літературної мови представлена діалектами та говорами етнічних територій, що зараз є складовими частинами об'єднаного королівства. Тому діалекти поділяються на групи, які в свою чергу, складаються з окремих діалектів. Інтернет енциклопедія (Wikipedia) виділяє п'ять основних груп діалектів англійської мови у Великобританії, які поділяються на наріччя : північна група, південно-західна, валійська, ірландська, шотландська групи [11]. Проте, на нашу думку, така класифікація не є вірогідною, оскільки такі групи як валійська, ірландська та шотландська можуть бути представлені як власне діалекти. Ми пропонуємо виокремити такі діалекти: British English, East Anglian English, English English, Estuary English, Hiberno-English (Ireland), Highland English, Manx English, Mid Ulster English, Midlands English, Northern English, Scottish English, Welsh English, West Country English.

Наша увага сконцентрована навколо особливостей англійської мови, якою користуються в Ірландії, тому, в першу чергу, ми визначимо її лінгвістичний статус.

В першу чергу варто зауважити, що Ірландія білінгвальна країна. Тобто там користуються двома мовами: англійською та гельською. Гельська мова є мовою корінного населення острова, якою користувалися ірландці до 12 століття. Щодо англійської мови, то загалом у світі вона є рідною мовою приблизно для 375-400 мільйонів людей. Серед них і населення Ірландії. Британський діалектолог П. Траджил поділяє різновиди англійської мови на дві групи:

1. мови, що походять від власне англійської мови (EnE);
2. мови, що походять від американського варіанту англійської мови (AmE).

До першої групи він відносить: British English, Irish English, Australian English, New Zealand English, Northern English, Southern English, Received Pronunciation, Scottish English, Welsh English, Northern Ireland English. До другої групи входять: American English, Canadian English. До окремої групи П. Траджил відносить такі різновиди англійської мови: Indian English, South African English, Hong Kong English, Singaporean English [8, 102].

Така класифікація досить суперечлива і викликає ряд запитань. Наприклад, чи доцільним є розгляд англійської мови Ірландії (IrE) поряд з англійською мовою Австралії (AuE)? Для того, аби уникнути протиріч, необхідно з'ясувати лінгвістичний статус англійської мови в Ірландії.

Для визначення лінгвістичного статусу англійської мови, якою

користуються в Ірландії необхідно з'ясувати чи є ця мова варіантом, чи вона – діалект англійської мови. Необхідність цього виникає тому, що в англійській лінгвістиці не існує терміну «варіант мови», існує термін «dialect», яким користуються при класифікації мов. У англійському мовознавстві, на відміну від українського, ці два терміни не розрізняються, так як «dialect» – має значення «варіант мови». Саме тому і виникає плутанина. Звернувшись, безпосередньо до мови, якою користуються на території Ірландії, варто зазначити, що вітчизняні лінгвісти (Чередниченко, Степанов, Семенець) [6; 2; 5], а також дехто з представників західно європейської школи (Зиндер, Траджил) [8] відносять її до варіантів англійської мови. Ми ставимо під сумнів доцільність цього твердження і вважаємо, що ця мова є ірландським діалектом англійської мови. По-перше: йому притаманні такі риси діалекту: територіальна замкненість, обмежена сфера вживання, відсутність літературної норми та автономності. По-друге: він не є поліфункціональним, відшліфованим мовним утворенням. Вживання особливостей цієї мови не є нормативним, так як, наприклад, нормативним стало написання слова «color» в американському варіанті англійської мови, тоді коли вихідним Британським варіантом є «colour».

Визначаючи лінгвістичний статус англійської мови в Ірландії варто звернути увагу на те, як його визначають пересічні жителі Ірландії (після пояснення відмінності діалекту від варіанту мови): з двадцяти респондентів лише четверо, вагаючись, називають цю мову варіантом, всі інші (шістнадцять) переконані, що вона є діалектом англійської мови. Можливо, цьому сприяє соціально-політична ситуація в сучасній Ірландії. Як відомо, англійська мова не є рідною для Ірландії, і в останні роки уряд Ірландії доклав відчайдушних зусиль, щоб повернути в обіг мову предків: наприклад, на навчання гельській і її популяризації виділялося по 650 мільйонів доларів у рік, але все це відчутних результатів не дало. Тепер же офіційний Дублін вдався до екстрених заходів: усі державні службовці зобов'язані використовувати гельську у діловодстві, а назви 2300 населених пунктів і районів країни повинні позбутися своїх англійських – дуже часто зовсім невідповідних та непідходящих назв.

Вже сам факт, який свідчить про намагання зменшити вплив та поширення англійської мови, говорить про те, що вона, в тому варіанті, в якому функціонує на даній території, не задовольняє всіх потреб населення, тобто не досягає рівня літературної мови. За умови, що уряд Ірландії не відмовиться від ідеї відродження національної ірландської мови, можна передбачити зменшення використання англійської мови ірландцями. Тобто, з часом, ми зможемо з певністю пересвідчитись в тому, що у цьому випадку англійська мова, яка функціонує в Ірландії, є саме діалектом. А також той факт, що становлення фонетичної та граматичної систем ірландської англійської мови проходило у XVII столітті(тоді коли і становлення більшості норм англійської літературної мови) і майже не зазнало змін до сьогодні, є підтвердженням того, що ірландська англійська не є варіантом.

Існує декілька назв цієї мови: Хіберно-англійська мова, ірландська англійська мова, рідше Англо-ірландська мова.

Для з'ясування та розгляду особливостей ірландського діалекту англійської мови варто зробити короткий екскурс в історію цієї мови.

З часу Анго-Норманського вторгнення в 12 столітті англійці та валійці осіли в Ірландії, в основному в східній частині. Їх кількість значно зросла в часи правління Єлизавети, три чи чотири століття тому, коли вони поширились по всій країні. В процесі асиміляції переселенці вивчали мову корінного населення, яке в свою чергу, вивчало їх мову, що спричинило часткове змішання двох мов. Отже, корінні ірландці запозичили англійську мову часів Єлизавети – мову Шекспіра, особливості якої можна знайти і в сучасній англійській мові. Це пояснюється тим, що англійці досить консервативна нація. Ця риса передалась й ірландцям, котрі намагаються зберегти особливості Староанглійської мови.

В часи правління Якова I, три століття тому, нова хвиля переселенців заповонила Ірландію. Це, в основному були шотландці, вони осіли на території сучасного графства Ольстер. Звичайно, вони принесли свою мову. Результати впливу цієї мови найпомітніші саме на цій території, тоді як вплив традиційної англійської мови поширений на території всієї країни [11].

Період освоєння англійцями Ірландії збігається з періодом колонізації ними Карибських островів. Це може частково пояснити чому західно-індійські діалекти мають багато спільного з мовою Ірландії.

Ірландська (гельська) мова впливала на Ірландську англійську багатьма способами, але й англійська мова здійснила нищівний удар по усій культурі Ірландії: з 3,9 млн населення країни тільки 55 тисяч ірландців (менш 1,5%) постійно використовують рідну мову – гельську (мова, що належить до кельтської групи індоєвропейських мов, якою говорять нащадки кельтів – ірландці і шотландці), і тільки 40% жителів «зеленого острова» вільно розмовляють рідною мовою. Варто зазначити, що ірландський діалект має свою внутрішню структуру, тобто у його складі виділяються чисельні говори. Розглянувши карту адміністративного поділу Ірландії, можна стверджувати, що він не збігається з ареалами поширення говорів ірландського діалекту. Британський діалектолог А. Елліс укладаючи схему діалектного поділу Ірландії виділив три основних говори: Ольстерський, Вексфордський та Дублінський говори.

Варто зазначити, що в Ірландії склалася особлива мовна ситуація, за умов якої мова сільського населення суттєво відрізняється від мови міських жителів. Саме тому окрім говору столиці виділяють говір другого за величиною міста Ірландії – Корк.

Мова, якою користуються в столиці Ірландії (Дублін), суттєво відрізняється від мови, якою розмовляють в інших районах країни Ірландії. Причиною цього може бути особливо сильний британський вплив, або природа міста-мегаполіса. Для цього говору характерне збереження дифтонгів /ʌʊ/ та /ɛɪ/; збереження «довгого а»: «can't» /ka:nt/, «cant» /kant/; інтонація рівніша, ніж в ірландському діалекті, та інші особливості.

Також окремо виділяється говір міста Корк. Його ще називають «співуча

мова», тому що інтонація мовців, під час мовлення, з високої поступово переходить до низької. Вікінги, англійці часів Єлизавети, та нормани мали величезний вплив на цій території, що й до цього часу відображено в мові. Мова жителів Корку відрізняється навіть залежно від того, на якому березі річки Лі вони живуть. Характерними особливостями цього діалекту є: вживання слова *like* в кінці речення: «I don't know him at all, like»; звертання до жінок та чоловіків: «boy» та «girl», «c'mere Boy» [bai] або «jayzus girl, you're lookin' lovely»; зміна деяких звуків: /e/ звучить як [ɪ] («well» вимовляється як «will») [9, 91].

Однак, ми не ставили за мету дослідити особливості окремих говорів ірландської англійськості. В полі нашого зору визначення історико-лінгвістичного її статусу. Щодо останнього, то має право на існування версія про те, що особливий діалект англійської, який функціонує в Ірландії, утворився своєрідним поєднанням англійської та шотландської мов, які й були принесені на острів під час англо-шотландського освоєння цих територій в шістнадцятому та сімнадцятому століттях. Сильний вплив на це специфічне білінгвальне поєднання здійснила корінна ірландська мова (гельська).

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецький А.О. Про мову і мовознавство. – К., 1997. – 223 с.
2. Семенець О.Е. Соціальні процеси і мовна дійсність. Англійська мова в країнах Азії та Африки. – К., 1984. – 192 с.
3. Сепир Э. Язык. – М., 1934. – 223 с.
4. Соссюр Ф. Курс загальної лінгвістики. – Київ: Основи, 1998. – 324 с.
5. Степанов Ю.С. Основи общего языкознания. – М: Просвещение, 1975. – 271 с.
6. Чередниченко О.І. Теорія і практика перекладу. – К.: Рад. шк., 1962. – 405 с.
7. Crystal, David. 1988. The English language. – London: Penguin Books Ltd.
8. P. Trudgill. An Outline of English structure. – Washington, 1951.
9. R. McDavid. Dialects in the structure of English. – New York, 1958.
10. R. Quirk. The Use of English. – London, 1962.
11. www.en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_English/